

Archeologienota: De verkaveling aan de Overstraat in Veltem-Beisem (gemeente Herent)

**Nick Van Liefferinge
Stephanie Cousin
Vanessa Vander Ginst
Wouter Yperman**

**Archeologienota: De verkaveling aan de Overstraat in
Veltem-Beisem (gemeente Herent)**

**Nick Van Liefferinge
Stephanie Cousin
Vanessa Vander Ginst
Wouter Yperman**

**Tienen, 2018
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeologienota: De verkaveling aan de Overstraat in Veltem-Beisem (gemeente Herent)

Initiatiefnemer: Diane Lenaerts

Erkend archeoloog: Vanessa Vander Ginst

Auteurs: Nick Van Liefferinge
Stephanie Cousin
Vanessa Vander Ginst
Wouter Yperman

Foto's en tekeningen: Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2018, Studiebureau Archeologie bvba

Inhoud

1. Resultaten bureauonderzoek	p. 2
1.1 Beschrijvend gedeelte	p. 2
1.1.1 Administratieve gegevens	p. 2
1.1.2 Archeologische voorkennis	p. 4
1.1.3 Onderzoeksopdracht en vraagstellingen	p. 4
1.1.4 Beschrijving van de bestaande toestand	p. 5
1.1.5 Beschrijving van de geplande werken	p. 12
1.1.6 Terreininspectie en controleboringen	p. 16
1.1.7 Werkwijze bureauonderzoek	p. 23
1.2 Assessment	p. 24
1.2.1 Landschappelijke ligging van het projectgebied	p. 24
1.2.2 Historische beschrijving van het projectgebied	p. 28
1.2.3 Archeologisch kader van het projectgebied	p. 36
1.2.4 Archeologische verwachting voor het onderzoeksgebied	p. 37
1.2.5 Synthese en beantwoording onderzoeksvragen	p. 38
1.3 Samenvatting bureauonderzoek	p. 39
2. Programma van maatregelen	p. 41
2.1 Administratieve gegevens	p. 41
2.1 Gemotiveerd advies	p. 42
2.2 Programma van maatregelen	p. 42
Bibliografie	p. 44
Bijlagen	p. 45
Bijlage 1: Controleboorinventaris	p. 47
Bijlage 2: Fotoinventaris	p. 49

2. Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode		2018I263
Actoren	Studiebureau Archeologie	OE/ERK/Archeoloog/2015/00002 (bedrijf)
	Vanessa Vander Ginst	OE/ERK/Archeoloog/2015/00030
	Nick Van Liefferinge	OE/ERK/Archeoloog/2016/00111 (medeauteur)
	Wouter Yperman	OE/ERK/Archeoloog/2015/00056 (auteur)
	Sara Claessen	Digitaliseerder
Locatie	Provincie	Vlaams-Brabant
	Gemeente	Herent
	Deelgemeente	Veltem-Beisem
	Adres	Overstraat
Kadastrale gegevens		Herent, Afd. 5/Veltem-Beisem, Sectie E, percelen 2g en 4t
Oppervlakte onderzoeksgebied		0,78 ha
Bounding Box	Punt 1	X167448, Y176937
	Punt 2	X167541, Y177058
Kadasterplan		Fig. 2.1
Begindatum onderzoek		03 september 2018
Einddatum onderzoek		23 oktober 2018
Relevante termen thesauri OE		Bureauonderzoek

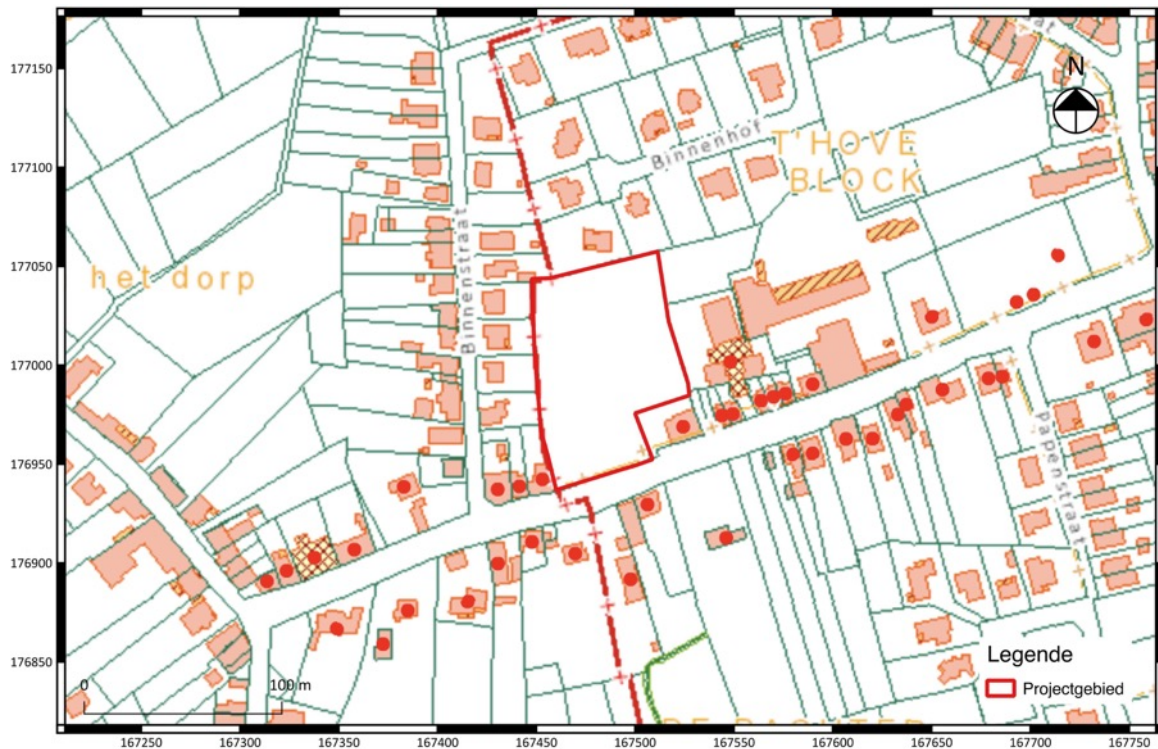

Fig. 2.1: Situering van het projectgebied op het kadasterplan (@CADGIS).

2.2 Gemotiveerd advies

Uit het bureauonderzoek dat een onderdeel vormt van deze archeologienota blijkt dat er binnen de grenzen van het projectgebied theoretisch archeologisch relevante waarden uit alle mogelijke perioden vanaf de steentijd tot en met de Tweede Wereldoorlog kunnen worden verwacht. De geplande werken zullen het potentieel aanwezig bodemarchief structureel verstoren.

In de praktijk is het terrein deels verstoord en bovendien grotendeels vervuild.

De verstoring is te wijten aan de recente (20ste-eeuwse) graafwerkzaamheden voor de brouwerij, de vijver en het zwembad en de latere sloop en demping ervan. De verstoring situeert zich voornamelijk op het oostelijk deel van het terrein (zwembad en loods) en centraal op het terrein (de vijver).

Aanvullend op twee eerdere bodemonderzoeken is recent een aanvullend bodemonderzoek uitgevoerd met boringen en sleuven om de aard en verspreiding van de eerder vastgestelde vervuiling met assen vast te stellen. Er werden 4 boringen gezet en 5 sleuven uitgegraven tot in de natuurlijke ondergrond om de verspreiding van de vervuiling te carteren. Uiteraard heeft het graven van sleuven om de vervuiling vast te stellen zelf voor de nodige verstoringen op het terrein gezorgd.

Uit dit proefsleuvenonderzoek blijkt dat in het verleden op verschillende locaties puin- en assenhoudend materiaal is aangebracht in de bovenste 50 cm van het terrein. Het gaat vermoedelijk om assen van de stoomketel van de brouwerij die in de loop van de uitbating van de brouwerij zijn uitgespreid als verhardingsmateriaal. De door de bodemsaneringsdeskundige vastgestelde vervuiling situeert zich voornamelijk op de (noord)oostelijke helft van het terrein.

De bodemsaneringskundige (SM&C bvba) geeft te kennen dat op het oostelijk deel van het terrein (het voormalige perceel 4T) een aanvulling met koolassen aanwezig is, “tevens verontreinigd met zware metalen, minerale olie en PAKs”¹³.

Gezien de brouwerij aanwezig was van ca. 1890 tot 1975 veronerstelt de bodemsaneringsdeskundige dat het assenhoudende aanvulmateriaal waarschijnlijk in verschillende ‘fases’ is aangebracht. Dit wordt bevestigd door het sleuvenonderzoek waarbij in bepaalde zones 2 assenlagen in het puinhoudend materiaal aanwezig zijn. De diepte van voorkomen en het uitzicht van de assen varieert ook over het terrein. Het is dus mogelijk dat elders op de onderzoekslocatie nog bijkomende zones met assenhoudend aanvulmateriaal aanwezig zijn. Gezien de geplande verkaveling van de onderzoekslocatie en het te verwachten grondverzet daarbij, is er gekozen om de onderzoekslocatie niet te verstoren in de fase BBO maar een aanpak uit te werken in het bodemsaneringsproject waarbij ook dadelijk een eindbestemming voor dit materiaal bepaald wordt zodat er geen onnodige vermenging kan optreden.”¹⁴

Met controleboringen uitgevoerd door studiebureau archeologie met een edelmanboor kon echter worden vastgesteld dat de vervuiling met assen zich vrijwel zeker ook ten noorden en ten zuiden van de gedempte vijver uitstrekt. In slechts twee boringen werd de natuurlijke bodem aangetroffen en dit op een diepte van 50 cm. Alle overige boringen die verstoringen aangeven van meer dan 50 cm zijn bijgevolg ook vaststellingen dat de verstoringen doorheen het archeologisch vlak is gegaan.

Het terrein is dus enerzijds zeker grotendeels verstoord. Bovendien zou een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem (bijvoorbeeld proefsleuvenonderzoek) de verontreinigde grond op het terrein roeren. Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat de verontreinigde grond vermengd raakt met onvervuilde grond en dat de vervuilde zone verder over het terrein uitgespreid wordt. Het storten van verontreinigde grond brengt een significante saneringskost met zich mee. Meerkosten door vermenging van grond zijn daarom te vermijden. Bovendien is het humaan toxicologisch risico van werken in dergelijke verontreinigde grond in dit geval zeer hoog.

Het zuidelijke deel van het terrein is zeer diepgaand verstoord. Een mogelijke verklaring hiervoor kan de ontginning van de klei-aanrijkingshorizont zijn voor het maken van bakstenen, waarna de ontginningsput werd opgevuld met extern materiaal.

Daarom wordt in dit geval geen verder onderzoek geadviseerd.

2.3 Programma van maatregelen

Er werd geen programma van maatregelen opgesteld.

¹³ SM&C 2018-NTS: 1.

¹⁴ SM&C 2018: 37